

HISTORIE BRNĚNSKÉHO OPEVNĚNÍ

MĚNÍNSKÁ BRÁNA
součást historie města

Brno, od 13. století významné politické, správní a ekonomické centrum Moravy, bylo prakticky od doby vzniku institucionálního města chráněno opevněním srovnatelným s ostatními významnými městskými centry Českých zemí, potažmo střední Evropy. Hradby byly průběžně modernizovány a o jejich odolnosti svědčí nezdařené pokusy o dobytí města, včetně akce husitských vojsk v roce 1428 či švédského obléhání z roku 1645.

Systém městského opevnění byl technicky velmi dokonalý, zvláště v období přestavby na barokní pevnost. Na jeho výstavbě i pozdějších úpravách se podíleli významní odborníci jako Pierre Philippe de Rochepin nebo Donato Felice d'Allio.

První hradby vznikly již ve 13. století, přičemž zmínky o městských příkopech a hradbách

pocházejí z privilegia Václava I. z roku 1243. Ve 14. století byl systém opevnění tvořen městskou zdí s předsunutou parkánovou zdí a příkopem. Obranu zajišťovalo asi 50 bašt rozmístěných v pravidelných intervalech. Hradby obepínaly plochu 36 ha, což činilo Brno čtvrtým největším opevněným městem českého státu.

V 15. století byly hradby rozšířeny až do blízkosti augustiánského kláštera. V 16. století bylo opevnění modernizováno, městský fortifikační systém zpevněn a brány posíleny barbakány¹. Po třicetileté válce bylo opevnění zcela přestavěno na barokní pevnost. Citadela Špilberk a vnější bastionový pás z 18. století byl však vojensky znehodnocen likvidační částí opevnění napoleonským vojskem roku 1809.

V důsledku prudkého ekonomického rozvoje v průběhu 19. století spojeného s osidlováním

krajiny mimo vytyčený prostor středověkými a barokními hradbami, pevnostní systém města pomalu zanikal. Došlo ke zboření středověkých hradeb a zasypání příkopů a mezitím zanikaly i městské brány.

Během dalších let barokní opevnění zcela zaniklo, dnes se dochovaly již jen fragmenty původních středověkých hradeb, zejména ve sklepech domů stojících v místech původního opevnění (Bašty, Petrov, Denisovy sady aj.)

⁽¹⁾ Barbakán je je fortifikační prvek sloužící k lepší obraně brány.

Brno 1617, z archivu Muzea města Brna

